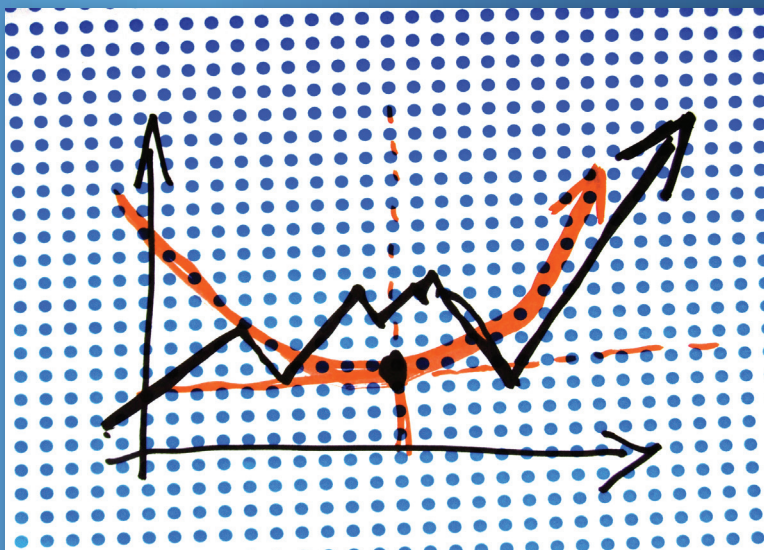

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

ISSN 1857- 7296

ГОДИШЕН ЗБОРНИК 2017 YEARBOOK

ГОДИНА 9

VOLUME XI

GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF ECONOMICS

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

ISSN: 1857- 7296

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2017**

YEARBOOK

ГОДИНА 9

VOLUME XI

GOCE DELCEV UNIVERSITY - STIP
FACULTY OF ECONOMICS

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ
YEARBOOK
FACULTY OF ECONOMICS**

За издавачот:

Проф. д-р Трајко Мицески

Издавачки совет Editorial board

Проф. д-р Блажо Боев	Prof. Blazo Boev, Ph.D
Проф. д-р Лилјана Колева - Гудева	Prof. Liljana Koleva - Gudeva, Ph.D
Проф. д-р Трајко Мицески	Prof. Trajko Miceski, Ph.D
Проф. д-р Ристо Фотов	Prof. Risto Fotov, Ph.D
Проф. д-р Круме Николоски	Prof. Krume Nikoloski, Ph.D
Проф. д-р Еленица Софијанова	Prof. Elenica Sofijanovska, Ph.D
Доц. д-р Емилија Митева-Кацарски	Emilija Miteva-Kacarski, Ph.D
Доц. д-р Благица Колева	Blagica Koleva, Ph.D
Доц. д-р Љупчо Давчев	Ljupco Davcev, Ph.D

Редакциски одбор Editorial staff

Проф. д-р Трајко Мицески	Prof. Trajko Miceski, Ph.D
Проф. д-р Ристо Фотов	Prof. Risto Fotov, Ph.D
Проф. д-р Круме Николоски	Prof. Krume Nikoloski, Ph.D
Проф. д-р Ристе Темјановски	Prof. Riste Temjanovski, Ph.D

Главен и одговорен уредник Managing & Editor in chief

Проф. д-р Трајко Мицески Prof. Trajko Miceski, Ph.D

Јазично уредување Language editor

Даница Гавриловска-Атанасовска Danica Gavrilovska-Atanasovska
(македонски јазик) (Macedonian)

Техничко уредување Technical editor

Славе Димитров Slave Dimitrov
Благој Михов Blagoj Mihov

Редакција и администрација Address of editorial office

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип Goce Delcev University
Економски факултет Faculty of Economics
бул „Крсте Мисирков“ бб Krste Misirkov b.b., PO box 201
п.фах 201, 2000 Штип, Македонија 2000 Stip, R of Macedonia

СОДРЖИНА
CONTENT

Проф. д-р Трајко Мицески, д-р Христина Серафимовска ВЛИЈАНИЕТО НА НАТАЛИТЕТОТ ВРЗ БРОЈОТ НА СРЕДНОШКОЛЦИТЕ	7
Проф. д-р Круме Николоски КЕЈНЗ И АНАЛИЗАТА НА КАМАТНАТА СТАПКА, ШТЕДЕЊЕТО И ПОТРОШУВАЧКАТА	17
Проф. д-р Круме Николоски, д-р Влатко Пачешкоски ДОХОД, ПЛАТА, ПРОФИТ И РЕНТА: НЕКОИ ВИДУВАЊА НА АДАМ СМИТ	27
Проф. д-р Круме Николоски, д-р Влатко Пачешкоски ОПФАТОТ НА ЕКОНОМИЈАТА И МОДЕЛОТ НА РИКАРДО	39
Доц. д-р Емилија Митева - Кацарски УЧЕСТВОТО НА МАЛИТЕ И СРЕДНИТЕ ПРЕТПРИЈАТИЈА ВО МЕЃУНАРОДНАТА ТРГОВИЈА: МОЖНОСТИ И ПРЕДИЗВИЦИ	49
Дарко Костов, проф. д-р Трајко Мицески ПРЕГОВАРАЊЕТО ВО ДЕЛОВНИТЕ АКТИВНОСТИ	61
Гонца Танева, проф. д-р Трајко Мицески СОГЛЕДУВАЊЕ НА НАСТАНАТИТЕ ПРОБЛЕМИТЕ ВО ОРГАНИЗАЦИЈАТА И ДОНЕСУВАЊЕ НА ОДЛУКИ ЗА НИВНО РЕШАВАЊЕ	79
Илија Гошев, проф. д-р Трајко Мицески ГРАДЕЊЕ НА МЕНАЏМЕНТ СТРАТЕГИЈА ВО БАНКИТЕ ЗА СПРАВУВАЊЕ СО ПРОЈАВЕНИ ФИНАНСИСКИ КРИЗИ	97
Марјана Џорлева, Проф. д-р Јанка Димитрова УПРАВУВАЊЕ СО ОФ-ШОР КОМПАНИЈА И ИСКОРИСТУВАЊЕ НА ПРЕДНОСТИТЕ ПРЕКУ ПРИМЕРИ ОД КАРИБИТЕ	117

УДК: 330.834

336.781.5

336.722.145

Стручен труд

КЕЈНЗ И АНАЛИЗАТА НА КАМАТНАТА СТАПКА, ШТЕДЕЊЕТО И ПОТРОШУВАЧКАТА

Круме Николоски,

**Економски факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
krume.nikoloski@ugd.edu.mk**

Апстракт

Економијата се развива како континуиран процес кој продолжува и денес и е инспирација за многу економисти кои сакаат да ги проучуваат економските мисли, а можеби дури и да придонесат за нејзиниот понатамошен развој. Проучувањето на различни пристапи и перспективи за економија, причините за тие разлики и како тие еволуирале со текот на времето, обезбедува историски и филозофски контекст кој ги охрабрува повеќето економисти за критичка анализа на тековните економски алатки и нивната примена. Целата на овој труд е проучувањето на економските мисли, односно размислувањата и дискусијата на Кејнз поврзани со анализата на каматната стапка, штедењето и потрошувачката.

Клучни зборови: *каматна стапка, штедење и потрошувачка*

KEYNES AND ANALYSIS OF INTEREST RATE, SAVINGS AND CONSUMPTION

Krume Nikoloski,

Faculty of Economics, Goce Delcev University, Stip, Macedonia
krume.nikoloski@ugd.edu.mk

Abstract

Economy grows as a continuous process which continues today, is in itself an inspiration to many economists who want to study economic thought, and perhaps even contribute to its further development. Understanding the different approaches and perspectives for the economy, the reasons for these differences and how they evolved over time provides a historical and philosophical context that encourages most economists to have a critical analysis of current economic tools and their applications. The aim of this paper is the study of economic thought, or thinking and the discussion of Keynes related with analysis of the interest rate, savings and consumption.

Kew words: *income, wages, profits and rental*

1. Вовед

Најголемиот напредок во економско размислување во 20 век се поврзани со името и делото на Џон Мајнард Кејнз. Неговиот најважен придонес бил во годините на Големата депресија. Тогаш тој ја формулира својата Општа теорија на вработување, каматите и парите, дело што остро се истакна со ортодокснатата неокласична традиција. Формулацијата ја нарекол општа теорија и поради тоа што верувал дека неговата теорија важи и во услови на целосна и во услови на недоволна вработеност. Пренасочување на пристапите за креирање на економска политика во изминатите три децении во голема мера е разработено од Кејнзијанската економска анализа.

Главната научна мисла на Кејнз е фокусирана на едно централно прашање: одредување на емитирани нивоа на национален доход, вработување во индустриски економии и причина за економските флукуации. Претходно, школите на економската мисла дале мало систематско внимание на овој проблем. Класичарите биле премногу преокупирани со прашања за економски раст на долг рок и директно се занимавале со прашањата поврзани со нестабилноста на краток рок. Во тој период, Карл Маркс се доближил до Кејнзијанската загриженост,

но неговата работа секогаш беше помешана со убедување дека падот на капитализмот е неизбежен. Исто така, од аспект на неговото гледиште, распространетите флукуации биле резултат на неизлечлив малигнитет во рамките на капиталистичкиот систем. Имено, некои неокласични економисти ги споменуваат „индустриските флукуации“ и „нестабилност на вработеноста“. Но, тие далеку повеќе се заинтересирани за силите кои влијаат на аутпутите особено на пазарите, отколку кај оние со кои се регулира производството на економијата како целина. Покрај тоа, тие биле убедени дека целосна вработеност е позиција на долгорочна рамнотежа кон која природно гравитира економијата. И нивната анализа била изградена врз оваа претпоставка. Дури и пред своите сомнежи во врска со неокласичните претпоставки се кристализирани, Кејнз беше сомнителен во овој став, односно на долг рок „забележува тој, сите сме мртви“. Како што неговата мисла зазема дел во општата теорија, економската анализа е реконструирана да се донесат проблемите на краток период во центарот на сцената. Во исто време, Кејнз настојувал да ја одвои својата позиција од марксистичкото тврдење дека капитализмот е осуден на пропаст. Најважен е системот, тој се одржува и би се зачувал доколку реформите се направени во соодветно време. Нерегулиран капитализам, сепак, е неспоив со одржување на целосна вработеност и економска стабилност.

Во времето кога Кејнз го создаваше своето творештво, главни проблеми во стопанството беа недоволната вработеност и недоволната ефективна побарувачка. Токму поради тоа, во центарот на неговите проучувања се најдоа и проблемите на невработеноста и недоволната ефективна побарувачка. Исто така, ја пишувааше анализата за каматната стапка, штедењето и инвестициите.

Во средината на 20-тите години на минатиот век, Кејнз го истакна заклучокот дека конвенционалните *laissez-faire* се несоодветни за покомплексни проблеми на индустријализираните општества. Но, неговата мисла тогаш беше сè уште во калапот на неокласицизмот. Пишувањето на општата теорија во почетокот на 30-тите години на минатиот век беше, како што ја опиша, „борба за бегство од вообичаените начини на размислување и изразување“. Сепак, неговото професионално воспитување го научи да ги почитува аналитичките предности на неокласичната теорија.

1.1. Анализа на каматната стапка

Кејнзијанскиот модел и неокласичната школа на економската мисла манипулираат од истите варијабли: доход, заштеда, инвестиции, пари и каматната стапка. Во однос на овие варијабли, Кејнз даде поинаков осврт кон една од варијаблите – парите. Неговиот поглед кон парите, пак, од

друга страна отвори нова перспектива за каматната стапка. Проблемот го опиша на следниов начин: „Навиката за набљудување на односот на каматната стапка кон нештедењето може да биде дел од објаснувањето зошто каматната стапка вообичаено се смета за награда на штедењето, а всушност таа е награда за нештедењето”. Но, како се определува нивото на каматната стапка? Како што Кејнз увидел, каматната стапка е регулирана - не од страна на понудата и побарувачката на позајмливи средства (како што велат неокласичарите) – туку од страна на понудата и побарувачката на пари. Понудата на пари (се состои од валута и монета, издадена од страна на владите, а банкарските пари се чувале во форма на тековни сметки), може да се регулира од страна на владата и централната банка. Побарувачката за пари, од друга страна, се создава од страна на преференциите на општеството. Во секој момент, се разбира, сите пари во постоење се во нечија сопственост. Во доден момент, тие ќе преферираат да ги заменат парите за добра или за доход – принос во активата.

За да се објасни рамнотежата меѓу понудата и побарувачката за пари потребно е да се даде одговор на прашањето: Кои фактори ќе ја предизвикаат јавноста да чува расположлива резерва на пари? Барајќи решение за оваа загатка, Кејнз ја гради понатамошната основа поставена од страна на неговото ревизионистичко толкување на мотивите за чувањето на пари. Износот на пари којшто ќе го чува јавноста ќе зависи од два фактори: од нивото на национален доход и од ниво на каматна стапка.

Општеството јасно бара одредени резерви на пари за трансакции и за претпазливи намери, а потребниот износ би варираше во зависност од нивото на економска активност. Најверојатно, зголемувањето на националниот доход ќе ги зголеми овие компоненти на побарувачката за пари, а опаѓањето на националниот доход би ги намалило истите. Но, јавноста, исто така, би можела да бара пари за шпекулативни причини. Рамнотежата ќе биде под влијание во зависност од висината на каматните стапки и од очекувањето за нивните идни движења.

При високи каматни стапки општеството преферира доход – принос во активата. А од друга страна, ниските каматни стапки, може да бидат преферирани како заштита против можните капитални загуби. Еден пример може да помогне во пренесувањето на тврдењето на Кејнз и за механизмот на овој процес. Да претпоставиме дека монетарните власти ја зголемат понудата на пари (да речеме со купување на државни хартии од вредност чувани од страна на банките или од страна на јавноста, а со тоа зголемувајќи ја паричната рамнотежа на оние кои првично ги имале овие хартии од вредност). Како ќе се постигне нова рамнотежа? Во отсуство на промени во националниот доход нема да има причина да се очекува промена

во износот на пари кои јавноста би била подготвена да ги чува за трансакции и за претпазливи цели. Многу од оние кои добиле зголемени парични средсва во замена за државни хартии од вредност би сакале да добијат доход – принос во активата. Како што ќе се стекнат со нив, пазарната цена на овие средства ќе биде поголема, а истовремено ефективната каматна стапка ќе биде помала. Сето ова би довело до подготвеност на општеството да чува поголемо количество на пари. Преку овој процес на интеракција помеѓу каматните стапки и понудата на пари ќе биде формирана нова рамнотежа, при што секое зголемувањето на понудата на пари ќе може да се апсорбира во системот. Ова толкување на определување на каматните стапки целосно го избегнува ортодоксниот неокласичен поглед дека каматните стапки се формирани преку интеракцијата на побарувачката и понудата на позајмливи парични средства.

Кејнз тврдел дека каматната стапка првенствено е монетарен феномен - и, згора на тоа, одвоен од реалните фактори на штедење и продуктивноста на капитал.

Оваа позиција понатаму подразбира дека каматната стапка веќе не може да се применува како деликатен механизам за урамнотежување на предвидените заштеди и предвидените инвестиции. Овие односи немаат никаква улога во утврдувањето на каматната стапка. Штедењето и инвестициите можат да одговорат на промените во каматната стапка, но тие не се нејзините основни детерминанти. Оваа анализа подразбира способност на монетарните власти да влијаат на каматните стапки во периоди на депресија, но строго ограничено. Централната банка може да продолжи да ја проширува понудата на пари. Но, доколу зголемената понуда ги зголеми неактивните салда, нема да произлезе намалување на каматните стапки. Економскиот систем ќе се најде себеси заклучен во она што Кејнз го опишува како „ликвидна стапица“. Оваа ситуација може да се појави од институционални причини сосема независно од намерите на директно вклучените страни. Банките, на пример, не постојат за да одржуваат неактивни салда, напротив, тие бараат да се зголеми нивната заработувачка од кредитирањето. Во околностите на длабока депресија, сепак, нивната способност да позајмуваат е ограничена, бидејќи капиталот на квалификувани позајмувачи во голема мера пресушува. Недоброволно, банките на тој начин можат да држат неактивни салда во значителен обем како вишок на резерви. Додека сè уште е можно банкарите да се здобијат со заработка од средства (како што се државните хартии од вредност) со неактивни резерви, овој правец може да не е пожелен ако пазарните цени на фиксните каматни средства веќе се високи, а каматните стапки ниски. Финансиските институции можат да се заштитат од капиталните загуби преку рекламирање заради шпекулативни причини.

1.2. Анализа на штедењето и потрошувачката

Со монетарна теорија на каматната стапка, Кејнз ги одвојува штедењето и инвестициите од размислувањата на неокласичарите. Затоа тој објаснува нови врски за да се објаснат овие две променливи. Во однос на ова, Кејнз бил подготвен да презентира алтернативна теорија за определување на националниот доход.

Во неокласичната мисла каматната стапка биле сметана за примарен регулатор на обемот на штедењето. Ова не ни кажува дека неокласичарите сосема ги запоставиле промените во националниот доход, односно неговото влијание врз штедењето, но било посветено помалку влијание. Националниот доход бил оценет како прилично стабилна променлива, којашто флукутира малку и привремено од нормалната рамнотежа на целосната вработеност. Тргувајќи од оваа претпоставка, Кејнз вниманието повеќе го насочил кон каматната стапка. Нивото на доход е клучна детермината, додека каматната стапка има споредна улога.

Кејнз поблиску ја објаснил врската помеѓу теоријата на штедење и нивото на доход. Според него оваа интерпретација нуди многу пореално однесување на штедачите во однос на објаснувањето на неокласичарите. Тој исто така тврдел дека малку луѓе биле многу чувствителни на промените во каматните стапки при нивните одлуки за штедење. Според него, прво луѓето бараат прифатливо ниво на потрошувачка и се решаваат да штедат само кога нивниот доход бил повеќе од доволен за покривање на нивната потрошувачка. Со тоа заштедата е остаток, варирајќи во износ во зависност од промените во нивото на доход. Понатаму, најверојатно малку луѓе ќе бидат под влијание на промените во каматната стапка при распределба на нивниот доход помеѓу потрошувачка и штедење. Доколку сето ова е така, националниот доход се состои од потрошувачка и штедење. На кратко, потрошувачката е еднаква на националниот доход намален за износот на штедењето, додека пак штедењето е еднакво на националниот доход намален за износот на потрошувачката.

Во однос на мислењето на Кејнз, ефективната побарувачка има влијание врз големината на вработеноста и националниот доход. Под поимот ефективна побарувачка ја подразбира платежната способност за купување потрошни и инвестициони добра и тој денес е најблизок до поимот агрегатна побарувачка во услови на затворена економија. Кејнз вели: ефективната побарувачка зависи од дејството на два главни фактора: прво, склоност кон потрошувачка и, второ, склоност кон штедење и поттик кон инвестирање.

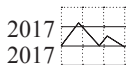
Склоност кон потрошувачка е психолошката состојба на купувачите за купување на потрошни добра. Ни покажува кој дел од националниот

доход се употребува за лична потрошувачка, а се утврдува како однос меѓу потрошувачката и националниот доход. Склоноста кон потрошувачка на ниво на национална економија, расте со побавно темпо во споредба со порастот на националниот доход. Имено, тоа е поради фактот што задоволството од зголемената потрошувачка се намалува во онаа мера во која се задоволуваат човечките потреби. Кејнс го употребува и поимот маргинална склоност кон потрошувачка и со него ја означува дополнителната потрошувачка, која е резултат од дополнителна единица на националниот доход.

Не само нивото на доход има најмоќно влијае врз обемот на заштеда, доколку доходот се зголемува тогаш заштедата најверојатно ќе се зголеми, како во апсолутна вредност така и како дел од доходот. Склоноста кон штедење е однос меѓу штедењето и националниот доход. Ни покажува кој дел од националниот доход се заштедува, односно се употребува за инвестиции или се држи во ликвидна состојба. Кејнс зборува и за маргинална склоност кон штедење. Под тој поим го подразбира односот меѓу дополнителното штедење од дополнителна единица национален доход. Според него, склоноста кон штедење е повисока кај лицата со повисок доход и се зголемува со зголемување на доходот. Тоа значи дека таа бележи обратна тенденција од склоноста кон потрошувачка.

Трошоците за потрошувачката, пак се зголемуваат во апсолутна смисла, но тие се намалуваат како дел во вкупниот доход. Овој момент има влијание врз богатите општества за да постигнат и одржат целосна вработеност. Тоа посочува дека зголемувањето на обемот на инвестициските трошоци би ги довело штедењето и инвестициите во рамнотежа при ниво на целосна вработеност. Кејнс гледал на проблемот *колку е побогато општеството толку поголем ќе биде јазот помеѓу реалното и потенцијалното производство, а со тоа станува повеќе очигледна и грешката на економскиот систем.* Едно сиромашно општество ќе има поголема склоност да консумира далеку поголем дел од своето производство, така што многу мала инвестицијата ќе биде доволна за да се обезбеди целосна вработеност. Богатите општества ќе треба да откријат многу повеќе можности за инвестирање, доколку склоноста кон штедење на побогатите членови ќе биде во согласност со вработување на посиромашните членови.

2. Заклучок

Во времето кога Кејнз го создаваше своето творештво, главни проблеми во стопанството беа недоволната вработеност и недоволната ефективна побарувачка. Токму поради тоа, во центарот на неговите проучувања се најдоа и проблемите на невработеноста и недоволната ефективна побарувачка. Исто така, ја пишувааше анализата за каматната стапка, штедењето и инвестициите.

Во средината на 20-тите години на минатиот век, Кејнз го истакна заклучокот дека конвенционалните *laissez-faire* се несоодветни за покомплексни проблеми на индустријализираните општества. Но, неговата мисла тогаш беше сè уште во калапот на неокласицизмот. Пишувањето на општата теорија во почетокот на 30-тите години на минатиот век беше, како што ја опиша, „борба за бегство од вообичаените начини на размислување и изразување“. Сепак, неговото професионално воспитување го научи да ги почитува аналитичките предности на неокласичната теорија.

Според Кејнз, секое општество јасно бара одредени резерви на пари за трансакции и за претпазливи намери, а потребниот износ би варираше во зависност од нивото на економска активност. Најверојатно, зголемувањето на националниот доход ќе ги зголеми овие компоненти на побарувачката за пари, а опаѓањето на националниот доход би ги намалил истите. Но, јавноста, исто така, би можела да бара пари за шпекулативни причини. Рамнотежата ќе биде под влијание во зависност од висината на каматните стапки и од очекувањето за нивните идни движења. При високи каматни стапки општеството преферира доход – принос во активата. А од друга страна, ниските каматни стапки може да бидат преферирани како заштита против можните капитални загуби. Еден пример може да помогне во пренесувањето на тврдењето на Кејнз и за механизмот на овој процес. Да претпоставиме дека монетарните власти ја зголемат понудата на пари (да речеме со купување на државни хартии од вредност чувани од страна на банките или од страна на јавноста, а со тоа зголемувајќи ја паричната рамнотежа на оние кои првично ги имале овие хартии од вредност). Како ќе се постигне нова рамнотежа? Во отсуство на промени во националниот доход нема да има причина да се очекува промена во износот на пари кои јавноста би била подготвена да ги чува за трансакции и за претпазливи цели. Многу од оние кои добиле зголемени парични средства во замена за државни хартии од вредност би сакале да добијат доход – принос во активата. Како што ќе се стекнат со нив, пазарната цена на овие средства ќе биде поголема, а истовремено ефективната каматна стапка ќе биде помала. Сето ова би девело до подготвеност на општеството да чува поголемо количество на пари. Преку овој процес на интеракција помеѓу

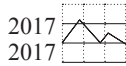

каматните стапки и понудата на пари ќе биде формирана нова рамнотежа, при што секое зголемувањето на понудата на пари ќе може да се апсорбира во системот. Ова толкување на определување на каматните стапки целосно го избегнува ортодоксниот неокласичен поглед дека каматните стапки се формирани преку интеракцијата на побарувачката и понудата на позајмливи парични средства. Кејнз тврдел дека каматната стапка првенствено е монетарен феномен - и, згора на тоа, одвоен од реалните фактори на штедење и продуктивноста на капитал.

Тој, исто така, тврдел дека малку луѓе биле многу чувствителни на промените во каматните стапки при нивните одлуки за штедење. Според него, прво луѓето бараат прифатливо ниво на потрошувачка и се решаваат да штедат само кога нивниот доход бил повеќе од доволен за покривање на нивната потрошувачка. Со тоа заштедата е остаток, варирајќи во износ во зависност од промените во нивото на доход. Понатаму, најверојатно малку луѓе ќе бидат под влијание на промените во каматната стапка при распределба на нивниот доход помеѓу потрошувачка и штедење. Доколку сето ова е така, националниот доход се состои од потрошувачка и штедење. На кратко, потрошувачката е еднаква на националниот доход намален за износот на штедењето, додека пак штедењето е еднакво на националниот доход намален за износот на потрошувачката.

Во однос на мислењето на Кејнз, ефективната побарувачка има влијание врз големината на вработеноста и националниот доход. Кејнз вели: ефективната побарувачка зависи од дејството на два главни фактора: прво, склоност кон потрошувачка и, второ, склоност кон штедење и поттик кон инвестирање.

Склоност кон потрошувачка е психолошката состојба на купувачите за купување на потрошни добра. Ни покажува кој дел од националниот доход се употребува за лична потрошувачка, а се утврдува како однос меѓу потрошувачката и националниот доход. Склоноста кон потрошувачка на ниво на национална економија, расте со побавно темпо во споредба со порастот на националниот доход. Имено, тоа е поради фактот што задоволството од зголемената потрошувачка се намалува во онаа мера во која се задоволуваат човечките потреби. Кејнз го употребува и поимот маргинална склоност кон потрошувачка и со него ја означува дополнителната потрошувачка, која е резултат од дополнителна единица на националниот доход. Не само, нивото на доход има најмоќно влијание врз обемот на заштеда, доколку доходот се зголемува, тогаш заштедата најверојатно ќе се зголеми, како во апсолутна вредност така и како дел од доходот. Склоноста кон штедење е однос меѓу штедењето и националниот доход. Ни покажува кој дел од националниот доход се заштедува,

односно се употребува за инвестиции или се држи во ликвидна состојба. Кејнс зборува и за маргинална склоност кон штедење. Под тој поим го подразбира односот меѓу дополнителното штедење од дополнителна единица национален доход. Според него, склоноста кон штедење е повисока кај лицата со повисок доход и се зголемува со зголемување на доходот. Тоа значи дека таа бележи обратна тенденција од склоноста кон потрошувачка.

Користена литература

- Harry Landreth and David C. Colander.,History of Economic Thought, Houghton Mifflin Company, 2002.
- Nikoloski, Krume and Paceskoski, Vlatko (2016). Економската мисла на класичната и кензијанската економска школа. Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип. ISBN 978-608-244-309-6.
- William J. Barber, A History of economic thought, published by Praeger 1968 and Penguin 1967, webpage 2002.
- Тодор Тодоров, (2002), Економски теории и економски мислителни, Економски факултет – Прилеп, стр. 121.
- Методија Стојков, Развој на економската мисла, Економски факултет – Скопје, 2008.